

ČITATELJI! Prosimo, pogledajte na številke poleg naslova za dan, ko Vaša naročnina poteče. V teh časih splošnega povišanja cen, potrebuje list Vaše sodelovanje. Skušajte imeti naročnino vnaprej plačano.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Registered as Second Class Matter September 25th, 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 214. — Štev. 214.

(Telephone: CHelsea 3-1242)

NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 29, 1942 — ČETRTEK, 29. OKTOBRA, 1942

VOLUME L — LETNIK L

KA NEKAJ VEČ KOT
na dan dobivate ...
2c 'GLAS NARODA'
PO POŠTI NARAVNOST NA DOM
(Izvenredni sobotni, nedeljni in prazniški)
ČITAJTE, KAR VAS ZANIMA

TEŽKE JAPONSKE IZGUBE

BOJI, KI SO JIH V PETEK PRICELI NA GUADALCANALU JAPONCI, SO ZADNJE DNI PONEHALI IN, KOT PRAVI MORNARIŠKI URAD, SO IMELI JAPONCI ZELO TEŽKE IZGUBE V PRIMERI Z AMERIŠKIMI

V noči od 26. na 27. oktobra so Amerikanci odbili več napadov na Hendersonovo letališče, pozneje pa ni bilo več poročano o kakih bojih. Toda nek visok mornariški častnik je rekel, da pri tem ni treba misliti, da je prenehala velika pomorska bitka severozapadno od Guadalcanala, temveč, da ste se obe mornarici samo nekoliko "oddahnili" in da manevirate in se pripravljate na novo bitko.

O kaki pomorski bitki ni bilo več poročano, odkar so ameriški letalci napadle močno sovražno brodovje vzhodno od Stewart otoka. V tej bitki je bil potopljen ameriški rušilec Porter, neka ameriška matična ladja pa močno poškodovana ter zadetih več drugih ladij. Dve japonski matični ladji ste bili potopljene.

Med tem ko mornariško poročilo pravi, da so imeli Japonci v bojih na Guadalcanalu mnogo večje izgube, kot pa Amerikanci, nikogar ne omenja, kako velike izgube so bile na ameriški strani.

"Sovražne izgube na morju in v zračnem boju na otoku od 23. oktobra dalje so bile zelo velike v primeri z našimi," se glasi uradno poročilo.

Na vprašanje nekega časnikarja je nek uradni mornariškega departmanta kratko odgovoril: "Naše izgube so bile majhne."

V šestih dneh, odkar so Japonci s tanki in artilerijo pričeli veliko ofenzivo, so Amerikanci razbili 9 sovražnih napadov. V soboto zvečer je bilo ameriško levo krilo sicer potisnjeno nazaj, toda Japonci so bili kmalu vrženi nazaj in so bile postojanke zopet zavzete.

Ob istem času se je bila velika bitka na morju in izid je naslednji:

Japonske izgube: dva rušilca, potopljena; poškodovane: ena oklopna, ena matična ladja, dve križarki in dva rušilca.

Ameriške izgube: potopljene: rušilec Porter, ladja Seminole in ena patrolna ladja; poškodovane: ena matična ladja in "nekaj drugih ladij."

Odkar so se 7. avgusta pričele sovražnosti okoli Salomonovih otokov, so bile naslednje izgube:

Japonska: 12 ladij potopljenih, 3 mogoče potopljene, 57 poškodovanih, skupaj 72.
Združene države: 14 ladij

Naciji bodo najbrže kmalu poiskovali z mirovno ofenzivo

Edvard Beneš, predsednik čehoslovaške vlade z zamejstvu, je napovedal v tork v Londonu, da bo svet kmalu slišal Hitlerja, Goeringa in Goebbelsa deklamirati, kakor je deklamiral v letu 1918 kajzer, da oni niso hoteli te vojne, ter da bodejo na podlagi takih trditev skušali apelirati za mir, da se ustavi nadaljno "prekomerno prelivanje krvi."

"Direktno ali potoma posredovalci bodo skušali namigovati na možnost tozadevnih pogajanj," je rekel Beneš teko svojega radijskega govora namenjenega njegovi domovini ob priliki obletnice čehoslovaškega dneva neodvisnosti 28. oktobra.

"Če bodo njihove nakane odbite, bodo grozili, da bodo potegnili vso Evropo s seboj v propast. Toda zavezniki se ne bodo pustili omrežiti."

Beneš je dejal, da nemški vojaški, kot notranji položaj kaže na nemško potrebo mirovne ofenzive. V primer je navedel ogromne nemške izgube, ki po informativnih virih iz Berlina znašajo 4 milijone mrtvih, ali docela onesposobljenih. Te številke so bile podane začetkom septembra letos. — Odtodaj so Rusi pobili že nešteto nemških vojakov samo pri Stalingradu, nemške izgube pa so bile velike tudi drugod, tako v zasedenih deželah, kot na frontah samih.

Živilski položaj v Nemčiji, je rekel Beneš, je približno tak, kot je bil ob koncu leta 1917. Ukrajina ni Nemcem pomagala do zdaj še nič več, kot v zadnji vojni, ko so tudi pričakovali, da bodo zasedbo Ukrajine rešili vprašanje kruha v Nemčiji. Italija postaja Nemcem baš tako breme, kot je bila prejšnji Nemčiji tekom svetovne vojne Avstrija. Transportaški sistem v Nemčiji je slab in se slabša z vsakim dnem.

Spori med Hitlerjem in armado se ostro in po drugi strani ima nesporazume z njim tudi Goering, ki z vojaškimi voditelji vred trdi, da je imel on prav, ko je bil proti letni ofenzivi, ki se je pričela dva meseca prepozno. (ONA).

Nek milanski list pa je poročal o veliki škodi, ki so jo zavezniki bombniki povzročili v Milanu. List pravi, da se nahaja še vedno mnogo trupel pod razvalinami ter pravi, da je 5000 ljudi brez strehe. V trgovskem in industrijskem okraju mesta je bilo 30 velikih in nad 300 manjših požarov. Mesto še vedno na več krajih gori.

Med postopki, ki so bila zadeta, so: bolnišnice Maggiore e Fatti Bene Fratelli, poslopje fašistične mladine, dve cerkvi, več šol, pokopališče Monumentale in poslopje milanskega vseučilišča.

Tekom bombardiranja so bili gasilci poklicani na več kot 700 krajev.

Japonci selijo z Zapadne obali

San Francisco. — Ameriške vojaške oblasti so preselile 10.599 Japoncev z Zapadnega obrežja ameriškega kontinenta tekom zadnjih osem mesecev. Preselitev tolikih tisočev civilnih prebivalcev nima primere v ameriški zgodovini.

Mnogi priseljeni Japonci so sicer japonske narodnosti, a rojeni v Ameriki in niso sploh nikdar videli japonske dežele, niti ne vedo kaj prida o nji. Amerika pa se mora seveda varovati zaradi aktivnosti japonskih elementov, ki bi znali izkoristiti vsakogar, ki je japonske krvi, v svoje namene.

Strašna nesreča z busom v Hamtramcku, Mich.

Šestnajst oseb, med temi več šolarjev, ki so bili na poti v šolo, je bilo ubitih v Detroitu, ko je zavozil vlak včeraj v poulični motorni bus, ter ga prerazl na dvoje.

Vlak je privozil iz Chicago in ob času nesreče je vozil s tako naglico, da je lokomotiva odnesla s seboj nekaj zmečkanih trupel ljudi, ki so se vozili v nesrečnem busu, kateri je ravno hotel čez progo na križišču, ko je privozil vlak.

Nesreča se je prigodila na Caniff Avenue križišču Grand Trunk Western železnice v predmestju Hamtramck.

Vlakovodja je ustavil vlak četrtil milje od mesta nesreče in očividci pravijo, da so ležala mrtva in razmesarjena trupla dveh bloka daleč ob progi, po kateri so bile raztrešene šolske knjige otrok, ki so bili ubiti in ranjeni pri tej nesreči.

Voznik motor-busa je ustavil svoje vozilo pred križiščem, ko je videl prihajati tovrstni vlak, ki je vozil proti severu, a ko je ta vlak odšel, je zavozil naravnost na progo, po kateri je prihajal vlak, ki je vozil proti jugu.

Prvi konec busa je bil že čez tračnice, ko je pridrvel vlak, zadnji del, pa je drveč vlak enostavno odrezal in ga povlekel s seboj. Večina mrtvih je bilo onih, ki so sedeli v zadnjem koncu busa.

Očividci pravijo, da so električni signali delovali in Joseph Levinski, operator v bližnjem železniškem stolpu je povedal, kako je na vse grlo vpil za busom, ko je opazil, da bo zavozil naravnost pred vlak, ki ga je on že videl prihajati in kateri je dajal navadne glasne signale preden je dosegel križišče. Njegovega opozorila voznik ni slišal in

STRAŠNE VESTI IZ SLOVENIJE

Koncem meseca avgusta so bili v Beogradu ustreljeni "ker so sodelovali in podpirali generala Dražo Mihajlovića" naslednji Slovenci:

Dr. Slavko Savinšek, zelo priznan slovenski pisatelj in pesnik. Bil je inšpektor ministerstva financ v Beogradu;

Franc Lukman, kapetan jugoslovanske vojske in vrabel, jugoslovanski državni uradnik. — JIC.

Rusija ima nove rezerve za zimske operacije

London. — Iz zanesljivih virov se je tukaj izvedelo, da ima Rusija pripravljenih 3 milijone svežih rezerv, katere bo postavila proti Nemcem tekom zimskega vojskovanja letos.

Vsa poročila iz Sovjetske unije naglašajo, da obstajajo 4 Rusiji nepričakovano močne in še nerabljene sile, ki bodo šle v boj proti Hitlerju.

Vse kaže, da je sovjetsko poletstvo dosedaj uporabljalo samo 6 milijonov od devetih milijonov mož, ki so bili pod orožjem začetkom letošnjega poletja.

V poučenih krogih v Londonu pravijo, da Rusija ne bo trošila svojih moških in materialnih moči z nepotrebnimi zimskimi operacijami, ampak bo samo skrbela, da se Nemci

BORBE V DALMACIJI IN LIKI

Iz Londona dne 27. oktobra poroča AP, da je jugoslovanska vlada v Londonu izjavila, da hrvaški patrioti zdaj kontrolirajo že 80 milj dalmatinske obale. Vse ta del ozemlja so očistili zasedbenih čet in njilova situacija je težka le zaradi pomanjkanja hrane.

Na svojem unišku so Italijani zažgali dve vasi v bližini Makarske. Italijanski komandant v Gospiću je baje ponudil v imeno za pet ujetih italijanskih častnikov, da vrne upornikom petorico hrvaških prvakov, med katerimi se nahajajo tri žene. — JIC.

Lord Sempill namignil o možnostih pogajanj za mir

Overseas News Agency je preko Londona podala vesti, da se je te dni nenadno pojavila govorica o možnostih miru potom pogajanj. Stvar je prišla iz docela nepričakovanih virov in v nepričakovani luči.

Lord Sempill, ki je vodil gradnjo japonske zračne sile, je izjavil listu "Evening Standard", da je on za mir potom pogajanj z Nemčijo in Italijo, ko hitro bo nastopil moment, ki bo v vojaškem pogledu dovoljen za zaveznike.

"Ko bo napočil pravi čas," je dejal Sempill, "bomo izkoristili naše izkušnje, ker ne moremo drugega Versaillesa."

Dalje je Lord Sempill dejal, da bo on v pravem momentu predložil lordski zbornici predlogo za mir potom pogajanj.

"Gotov sem, da bom mogel dobiti mnogo podpore v tem ožiru," je javil Sempill, "pripravljen trenutek pa mogoče še ne bo napočil nekaj časa."

Lord Sempill (polkovnik W. F. F. Sempill) je prejel odlikovanje vzhajajočega sonca, in posebno kolajno cesarskega zrakoplovnega društva na Japonskem v znak priznanja za zasluge, ki si jih je stekel tekom organiziranja, vžebanja in opremljanja japonske zračne in pomorske službe v letu 1921.

ne bodo mogli oddahniti od težkih bojev tega poletja.

Podrobna poročila očividca o bojih v Sloveniji

Kako se Lahi maščujejo nad miroljubnimi kmeti za svoje vojaške neuspehe.

Iz ilegalnega časopisja "Zarja Svobode", ki izhaja v Ljubljani in to iz št. 6 (II. letnik), ki je izšla letos začetkom junija, posnemamo naslednje poročilo:

POLJHOV GRADČ, BOROVNICA, KAMNIK, IG ...

Poljhov Gradec.

Dne 7. maja so partizani napadli na qsti Dobrava-Poljhov Gradec večjo italijansko vojaško kolono. Napad so izvršili pri vasi Gaberje in prizadeli Italijanom velike izgube mrtvih in ranjenih. Italijani so se umaknili in razbežali brez boja. Naslednji dan pa so pridivljale v dolino močne kolone italijanskega vojskstva. V akcijo so stopila celo letala, ki so bombardirala posamezne točke v okoliških gozdovih in streljala s strojnimi. Italijani so polovili okrog 170 mož in fantov. Vojaško sodišče je na licu mesta obsodilo 14 mož na smrt, ki so bili takoj ustreljeni. Zažgali so vasi Gaberje, Srednja vas in Hrastnice. Vas Babno Goro pa so oplenili.

Borovnica—Kamnik.

Dne 19. maja so partizani razstrelili železniško progo in prekinili promet med Ljubljano in Trstom. To se je zgodilo

pogoreli, ker so Italijani metali zažigalne bombe.

Žužemberk in okolica.

Na binkoštno nedeljo je prišel oddelek italijanskih vojakov v vas Dvor. Ko je krojač Maru zagledal italijanske vojaške, je zbežal v gozd, a na begu so ga ustrelili.

V sredo, 27. maja je večji oddelek italijanskih vojakov napadel vas Križ.

Na Vrhovem so zažgali Hrenovo hišo, kmeta Žigarcia in Rešta pa so ustrelili.

Preiskovali so okoliške gozdove in nato brez povoda ustrelili 7 domačinov. V tork, dne 26. maja so blizu vasi Jama ustrelili kmeta Hrvarja iz Žužemberka.

V četrtek, 28. maja so izvršili preiskavo v vasi Dobrova—zažgali tri hiše, 1 kmeta ustrelili, drugega pa ranili.

Brusnice pri Novem mestu.

V tej vasi so Italijani ustrelili nekega bivšega jugoslovan-

skega orožnika. V odgovor na to so partizani napadli vas, ubili dva italijanska vojaka, nakar so se Italijani razbežali in umaknili v Novo mesto. — Brusnice pa so zasedli partizani. V nedeljo, dne 31. maja pa so večji italijanski oddelki napadli vas, nakar so se partizani umaknili. Vas Brusnice so nato popolnoma požgali, prebivalstvo pa je že poprej zbežalo v gozdove k partizanom.

Brusnice so popolnoma požgane, samo Krevsova hiša še stoji.

Tržišče pri Št. Janžu.

V tej vasi je prišlo do večjih bojev med partizani in Italijani. Italijani so privedli artilerijo, vas obstrlevali in jo popolnoma pomisli.

Italijani so osredotočili vse svoje vojaške sile na glavna središča in na glavne prometne proge. Njih posadke so zelo močne. Iz teh središč pošiljajo nato kazenske ekspedije v posamezne kraje.

Pri Stalingradu ...

Rusko vrhovno poveljstvo naznanja, da so včeraj Nemci v tovarniškem okraju Stalingrada napredovali za 200 jardov, da pa so bili na nekem drugem kraju mesta pobiti do zadnjega moža ter je bilo tekom dneva ubitih 12 stotnih, ali okoli 2500 vojakov.

Pomočno poročilo pravi, da so se boji premestili v okolico Nalčika, 60 milj severozapadno od Orjoničidzeja ob vznožju Kavkaza, kjer skušajo Nemci po ovinkih priti do Groznega, ker naravnost niso mogli dospeti do tja. Nalčik je 52 milj južno od Pjatogorska, ki ga drže Nemci, in 110 milj zapadno od Groznega.

V Stalingradu so Nemci bili v premoči s tanki in infanterijo ter so zavzeli dve ulici. Ni se jim pa posrečilo prebiti skozi

rusko črto do stranskega brega Volge.

Severozapadno od Stalingrada, armada maršala Timošenkina, ki prihaja braniteljem Stalingrada na pomoč, stalno napreduje in potiska Nemce nazaj. V dvodnevni vročih bojih so imeli Nemci 7000 mrtvih, razbitih pa je bilo 70 poljskih topov, 57 tankov in 100 strojnica. 150 poškodovanih nemških tankov je bilo vpletenjenih in 26 aeroplanov izstreljenih.

"GLAS NARODA"

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovene Publishing Company, (A Corporation)
Frank Sakar, President; Ignac Bude, Treasurer; Joseph Lupsha, Sec.
Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.

49th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays
and Holidays.
Subscription Yearly \$6. Advertisement on Agreement.

Za celo leto velja list za Ameriko in Kanado \$6.—; za pol leta \$3.—;
za četrti leta \$1.50.—; za New York za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.—;
za inostranstvo za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.—.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izveniš sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA", 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.
Telephone: CHelsea 3-1242

VISOKA CENA

Ko je čehoslovski predsednik dr. Edvard Beneš v torek po radiju govoril češkemu narodu, je povedal, da so Nemci dosedaj izgubili štiri milijone vojakov, mrtvih in trajno pohabljenih.

Nemške izgube so tedaj skoro štirikrat tolike, kolikor nas je vseh Slovencev in še vedno jih pada vsak dan na tisoče in tisoče. Njih sila nikakor še ne kaže nobenih znakov oslabiljenja. Nove tolpe drvi v boj in padajo in zopet prihajajo nove tolpe čez kupe svojih mrtvih tovarišev.

Nemci so že zavzeli 700,000 kvadratnih milj ruske zemlje, ali skoro štirikratno površino Nemčije. Rusija pa je ogromna dežela in je izgubila komaj devet desetih svoje zemlje, četudi so Nemci okoli 900 milj globoko v Rusiji. Na tej zemlji je pred vojno živelo okoli 77,000,000 Rusov; mnogo teh je bilo ubitih, mnogo jih je pomrlo, mnogo se jih je umaknilo z armado.

V svojih rokah imajo celo Ukrajino in vsa njena rodovitna polja in največja industrijska mesta. Zavzeli so pokrajine, ki so dajale 60 odstotkov ruskega železa, 7 odstotkov petroleja, 80 odstotkov aluminija, 45 odstotkov električne sile, 35 odstotkov mangana in dve tretini premoga.

Ukrajina, ki je sedaj v nemških rokah, je dajala Rusiji 45 odstotkov žita, 75 odstotkov sladkorja, 20 odstotkov bombaža in skoro polovico živine.

Pa v Ukrajini, ki je med prvimi žitnicami sveta, letos Nemci niso pridelali nobenega žita, kajti Rusi so, predno so se umaknili, uničili in opustošili vse. Uničili so vse rudnike, razdejali vse petrolejske naprave in stroje odpeljali v notranjost Rusije in celo onstran Urala.

Za te "pridobitve" pa so Nemci drago plačali. Na milijone vojakov v najlepši mladostni dobi se je zagrizlo v zemljo. Rusi so jim uničili tankov, aeroplanov, topov in drugega orožja brez števila.

Pri vseh teh velikih izgubah pa izgleda, kot da Hitlerju vojakov še ne primanjkuje. Toda že je pozna jesen in Hitler ni dosegel, kar je upal, da bo dosegel letošnje poletje.

Stalingrad, da Stalingrad mu dela največje preglavice. Že pred enim mesecem je nemškemu narodu bahato obljubil, da bo Stalingrad padel, pa še ni. Kako zagrižen je v svoji odločnosti, se vidi sedaj, ko se hoče za vsako ceno polastiti celo razvalin, kajti mesta ni več; le tu pa tam še mogoče stoji kako poslopje.

Medtem pa se bliža zima in nastal bo mraz, ki bo vzel v svoj objem na tisoče in tisoče Nemcev. Doma tudi ni tako rožnato, kot je rekel feldmaršal Goering, ki je hotel nemškemu narodu dopovedati, da bodo podjarmljeni narodi stradali in lakote umirali mesto nemškega naroda. Tudi v Nemčiji primanjkuje vsega, kar je za življenje potrebno.

Nemčija se nahaja na istem stališču, kot leta 1917, ko je bilo ljudstvo lačno, kar je povzročilo kapitulacijo leto pozneje.

Nemško prebivalstvo je prišlo do prepričanja, da je bil na bojiščih z letošnjim letom dosežen višek, sedaj pa bo šlo vse nazaj in vse pridobitve bodo splavale po vodi. Vira v zmagi je izginila in morala med civilnim prebivalstvom je padla zelo nizko. Med nemškim narodom se že prav gotovo pojavlja obup, dasi tako priznanje še ni prišlo od nobene nemške strani.

Nasprotno pa postajajo Nemčiji sovražne države z vsakim dnem močnejše. Posebno tekom zime bodo zavezniške armade zelo ojačene tako v moštvu kot v vojnem materijalu.

Ako vse to vzamemo v poštev, mora biti nemška vojaška sila združena prihodnje leto.

Čim prej, tem boljše za ves svet!

Naši naročniki in čitatelji

Mrs. Jennie Perko iz Park Hills, Pa., piše:

— Tu Vam pošiljam nekaj dolarjev naročnine za "Glas Naroda". Sem malo pona, bom pa drugi bolj točno.

— Prosim izročite Mrs. Krasna moj pozdrav! Le poveljite ji, da rada berem njene vrstice. Le še kaj takih naj napiše.

Pripomba prednistrja: Mrs. Perko,

napišite včasih kak doje za naš list, ko znate tako lepo pisati slovensko.

— A. P. Krasna se Vam zahvali za pozdrave in spodbudo. Poudarilni tu di vi!

Stephen Kerže iz Clevelanda, O., je eden od naših novih naročnikov. Pošal je celoletno naročnino. Naj bi našel še mnogo posameznikov in upamo, da mu bo list spadal z vseh strani.

THOMAS E. DEWEY

O DELAVSKEM POLOŽAJU V NEW YORKU.

Thomas E. Dewey, kandidat za gubernerja države New York, je tekom zadnjih tednov

imel več radijskih govorov, v katerih je razpravljaval o raznih važnih vprašanjih, ki se tičejo uprave naše države, kot problemov, kateri zadevajo vsa deželo in vsakega posameznika in državljana ter državljanke.

Eden od njegovih govorov se je tikel izrecno problema nezaposlenosti v mestu New York in ta govor je v naslednjem podan približno v celoti, ter se glasi:

"Vsem vam je znan Henry J. Kaiser, mož, ki vrši tako ogromno delo v našem vojnem prizadevanju s tem, da gradi ladje na pacifiški obali. Pred nekaj tedni je ta podjetnik potreboval 20 tisoč delavcev. Tega dodatnega števila delavcev ni mogel dobiti na Srednjem zapadu in ne na Jugu, zato je prišel v kraj, kjer je več nezaposlenosti, kot kjerkoli drugje v Združenih državah — v mestu New York.

Kaiserjevi agentje so razobesili napis "Help Wanted" in newyorški delavci so pridrveli skupaj trumoma, tako, da je bilo težavno obvladati situacijo vpisavanja.

Medtem ko preti deželi pomankanje delovne sile, ima mesto New York 400 tisoč brezposelnih delavcev in delavk. Med temi so izurjeni delavci vseh mogočih poklicev in strok katere danes potrebuje naša vojna industrija.

Mesto New York spada med najproduktivnejša mesta dežele. V mirnem času uposljuje več delavcev in delavk, kakor Detroit, in Pittsburgh skupaj. Vojni kontrakti oddani mestu New Yorku pa kljub temu znašajo komaj \$198 na osebo letno, dočim je povprečna vsota na osebo v splošnem \$480. in v Detroitu pa \$2750, kar pomeni, da morejo Detroitčani prispevati k vojnemu programu in k zmagi 14-krat toliko, kot Newyorčani. V prvih dveh letih oboroževalnega programa, se je uposlenost delavcev povisala po vsej deželi petkrat hitreje nego v mestu New Yorku. In pred nedolgo, ko se je zaposlenost povsod stalno višala,

se je pa v New Yorku širila nezaposlenost.

V Buffalo in v drugih mestih pravijo, da jim primanjkuje delavcev, ter da ne morejo izpolnjevati kontraktov obligacij, kot bi radi. Naši farmarji so tudi v stiskah za delavno moč na farmah — a istočasno imamo v mestu New Yorku 400 tisoč brezposelnih.

Očitno je torej, da imamo tukaj v New Yorku zelo važno nalogo, katero je treba rešiti. In ako ne storimo vsega, kar je v naši moči, da pritegnemo vse zdaj neuposlene delavce in strojno silo v službo naše dežele, tedaj je jasno, da se nisimo zavedali svojih dolžnosti.

Mi že imamo v naši državni zbornici Trgovinski odsek, kateri je bil sestavljen na pobudo Republikancev in malo ljudi ve, da je ta odsek pravzaprav strokovna mislija, ki deluje v Washingtonu na tem, da dobi naša država svoj del vojnih naročil, da bo mogla tako na celi črti sodelovati v našem vojnem prizadevanju. Ta mislija je že dosegla nekaj uspehov, toda ogromna naloga strjenja vseh delovnih ter potrebnih upravnih moči, kakor tudi tovarniškega prostora in tozadnih naprav, nas še čaka. Izvršenje te važne naloge jaz postavljam na prvo mesto dolžnosti bodočega gubernerja naše države.

Tukaj je torej podana slika problema, ki ga imamo pred seboj in katerega se moramo lotiti. V Washingtonu čakajo rešitve predloge za gradnjo ladij v New Yorku že od zadnjega februarja. Mi imamo potrebne izurjene delavce za to delo v New Yorku — in ti delavci so zdaj nezaposleni. Mi bomo imeli dovolj zmogljive delovne sile za tako podvzetje ne glede na to, koliko delavcev gre b Kaiserju na pacifiško obal. Načrt je v glavnem ta, da se zgradi in izdeluje v naših obstoječih delavnicah in z našimi razpoložljivimi napravami posamezne dele ladij, katere bi se potem sestavljale v ladjedelnicah na Staten Island. Ladje bi se potem opremile in dokončale v nerabnih pomolih Severne reke, Hudson. Inženirji pravijo, da bi bilo treba le malo kritičnega materiala za pričetje izvajanja tega programa.

To je samo ena primera od stotih, ki kaže, da potrebujemo agilne akcije, ako hočemo vpreči vse razpoložljive delovne in strojne sile naše države v polno vojno prizadevanje in sodelovanje.

Mnogi ljudje smatrajo New York za prestolnico velikega businessa. Dejstvo pa je, da je 47 odst. naših delavcev uposlenih v tovarnah in delavnicah,

REVMATICNE BOLEČINE?

Dobro zdravilo, prijetno toplo in PAIN-EXPELLER — izboljša vašo življenjsko kvaliteto. Nad milijonov prodanih steklenic je dokaz njegove učinkovitosti. Zdravilo je pravi PAIN-EXPELLER s sidrom na klistir.

PAIN-EXPELLER

ki uposljujejo komaj okrog 50 delavcev. Aktualno je New York mesto majhnih podjetij — prestolnica malega businessa.

Vzlic tem dejstvom je zvezna upravljalna služba izjavila, da se bodo morali brezposelni delavci v mestu New York pripraviti na preselitev v kraje, kjer bodo mogli dobiti delo. Jaz odklanjam tako rešitev tega problema, četudi je smatrana kot "trezna analiza" problema. Postaviti naše brezposelne ljudi na stopnjo selitnih delavcev, ni nobena rešitev našega mesta, niti primeren odgovor z vidika splošnih potreb naše dežele.

Mi potrebujemo — zelo potrebujemo — produktivno silo naših brezposelnih delavcev v naših malih podjetjih in tovarnah, ter v malem businessu. Jaz sem že podal osnutek programa, po katerem naj bi država pomagala trezno rešiti problem farmske delovne sile. Moji demokratični nasprotniki so bili razsrjeni nad tem. Oni menijo da bi moral adoptirati njih koncepcijo, ki na jih reši po svoji uvidenosti brez naše pomoči.

Mi moramo biti močni in ostati močni za izvojevanje zmag in za prispevanje k velikim ciljem bodočega mira, za katerega se Amerika bori. Slednji drobci naše energije mora biti zlit v skupni napor za skupno zmagano. Samo na ta način bomo mogli zgraditi nov mir za povojni svet, za naše otroke in za naših otrok otroke.

New York State
Dewey for Governor
All American Committee

DEMOKRATSKO ZBOROVANJE.

Danes popoldne se bodo v Plaza hotelu zbrali delodajalci in delavci, ki pripadajo k AFL in CIO. Na razgovor jih je povabil Henry Epstein, demokratki kandidat za državnega generalnega pravdnika.

Med govorniki bodo nastopili governor Herbert H. Lehman, član državne AFL, Thomas Lyons in predsednik National Marine Union (OO) Jos. Curran, odvetnik John W. Davis, Louis Saphiro in drugi.

Ta sestanek je bil sklican v počast Epsteina za njegovo odlično desetletno delovanje Solicitor General za državo New York. V teh desetih letih je newyorška legislatura uveljavila naslednje važne postavke: Unemployment Insurance Law, State Labor Relations Act, Anti-Injunction Statute, State Minimum Wage Law itd. Te postavke so služile za zgled sličnim postavkam v drugih državah.

SMRTNA KOSA

Po večletni bolezni je dne 13. oktobra umrl v Indianapolis, Indiana, rojak Frank Rutar, v starosti nad 60 let. Doma je bil s Primorskega v zasadenem ozemlju in je prišel v Ameriko pred več nego 30 leti. Pokopan je bil v soboto 17. oktobra s sv. mašo zadušnico, na pokopališču sv. Jožefa. Zaprta žalujočo soprog, dva sinova in eno hčer.

JERRY KOPRIVSEK in njegov orkester na ploščah

Terezinka Polka
Na pianinu — valček št. 475
in DUQUESNE UNIVERSITY
TAMBUKICA — št. 476

Za to cenit in cene plošč se obrnite na: JOHN MARSHALL Inc.
463 West 42nd Street, New York

RAZGLEDNİK

Piše Anna P. Krasna

Še o Pavličenkovi

Elsa Maxwell, znana kolumnistka iz newyorške boljše družbe, ki je bila svoj čas tudi zelo čislana v svojih krogih, ker je prirejala zanimive in bogate pojedine in partije za gošpodo iz svojega obilježja, je pred par dnevi zelo zanimivo opisala svoje srečanje z rusko junakinjo, Ljudmilo Pavličenkovo.

Maxwellova je dejala, da je bila izredno srečna, ker se ji je posrečilo priti do Ljudmile in govoriti z njo. Do tega ji je pomagala Helen Whitelaw, glavna tajnica za RWR, ki jo je potisnila med predstavnike visokošolske mladine, s katero je imela Ljudmila pred nedolgo v Washingtonu, na sovjetskem poslanstvu časnikarsko konferenco.

Kot je razvidno iz njenega spisa, jo je mlada bojernica takoj začarala, ker napisala ji je nekaj tako lepih vrstic, da bi se človek skoro vprašal, če je Ljudmila res članica tistega naroda, o katerem so vedeli ravno "boljši" krogi v Ameriki in po vsem svetu povedati toliko slabega, ter so neprestano napovedovali duhovni bankrot ruske mladine, ki je bila baje vzgajana v strašno nečiviliziranih okoliščinah, itd.

No, Maxwellova je zapisala pred vsem, da je Ljudmila krasotica posebne vrste — krasna po duhu in po svoji zunanjosti — ta lepota je najtrajnejša in najbolj privlačujoča. Ljudmila je tiste vrste velika osebnost, ki se najbolj razžari in izkaže v velikih momentih. Kot oseba je hladnokrvna (menda ja, če je pobila toliko nacijev!) in kjerkoli se nahaja je ona središče vsega, pa se tega sama čisto ne zaveda, poleg vsega pa je nadvse ljubka v svoji ženskosti, tako, da je težko verjeti, da je njena drobna roka delila smrt.

Kadar govori, se človeku zdi, da razume njeno sledujo besedo, pa tudi če ne razume ene same besede rusčine. Iz njene obnašanja, njenega glasu in iz vsega njenega bivanja sploh diha Rusija — velika, prostrana in nepremagljiva ter duh privlačujoča Rusija. Kjerkoli je Pavličenkova, tam je Rusija.

Maxwellova je vprašala Ljudmilo, kako se je počutila, ko je ubila prvega nacija. Ljudmila se je za hip zamislila in puhnila dim cigarete proti stopni, nato pa dejala: "Takrat sem ležala skrita na nekem hribu in sem videla skozi teleskop, moje puške svoj cilj — bil je rdečbradec in se je umival v potoku, ter si popeval pri tem."

"Ali si bila prestrašena?" je vprašala Maxwellova.

"Seveda sem bila," je odgovorila Ljudmila, "moje roke so se tresle. Veselje je danes tako redka stvar in se mi je zdelo, da je zločinsko, če ga človek uniči. Ali potem sem se spomnila kaj je napravil ta mož in tisoč drugih njemu enakih mojemu ljudstvu in ljudstvu vsega sveta — pritisnila sem na petelina in rdečbradec se je zvrnil; zavedla sem se, da sem ga ubila; bila sem vesela.

"Moj drugi nacij je bil še večji problem, kajti bil je krstotec v gotovem publem pomenu besede. Ravno si je tudi prižgal cigareto, ko je prišel na točko mojega teleskopa. Jaz sama rada kadim in nisem nikoli brez cigaret... kadar lahko imam cigarete, jaz sem si mislila, 'naj potegne trikrat.' Počakala sem in štela kolikokrat je potegnil iz cigarete ter zopet izpušil dim. Ko je bilo dovolj, sem pomerila vanj."

K temu je Ljudmila pripomnila, da zdaj ni več tako sentimentalna. Smeje se je dejala, da se ji zdi, kakor da je bilo to dolgo, dolgo nazaj. Sedaj nima v sebi napram nacijem nobenega čustvenega občutja.

"Mi gledamo na nacije, kot na avtomate, ki so dovršeno izvežbani v vseh taktikah brutalnosti. Prišli so v našo deželo, da nas pobijajo; da pobijajo našo dečo. Mi jih moramo temeljito izčistiti, s hladnostjo in z vso mogočo sposobnostjo."

Maxwellova je dejala, da je Ljudmila vse to govorila s tako ljubko deklško pristnostjo, da je bilo mogoče si predstavljati, da stoji človek pred slavno Amazonko današnje vojne.

(O tem še par zanimivosti jutri.)

INVESTIRAJTE V AMERIKO

KUPUJTE
UNITED STATES WAR SAVINGS
BONDS and STAMPS

KUHARSKA KNJIGA:

Recipes of All Nations

(V angleškem jeziku)

RECEPTI VSEH NARODOV

Stane samo \$2.00

Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani

Recepti so napisani v angleškem jeziku; ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka jed posebno v navadi. Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čimbolj izveždati in izpopolniti.

Naročite pri

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 West 18th Street
New York, N. Y.

Dopisi se nam vedno dobrodošli, ker zanimajo vse naše čitatelje in se s njimi naši rojaki take-
rekoč med seboj pogovarjajo.

POLITICAL

Ako je društvo A.B.Z. v vaši nasel-
bini, vprašajte krajevnega tajnika
za pojasnila, če ne, pišite na glavni
urad, Ely, Minnesota.

Mrs. Terezija Kostajnske
podlegla smrti po hudi bole-
ni na otprljenj adov (mrtvoud
zadnje štiri mesece, kar je
več presedela na dvokoles-
vozilu v družbi njene hč-
Mrs. Rose Košir. Pokojnica
bila poznana izborna kuhari-
v tem je bila aktivna do sv-
bolezni. Rojena je bila v
Praproče, fara St. Rupert.
Dolenjskem, kjer zapuša br-
Janeza. V Ameriko je dosp-
pred 40 leti. Njen soprog A-
ton je umrl pred 12 leti, st-
je bila 68 let. Po očetu se
pisala Mausar. Zapuša tu-
tri sinove in dve hčeri: An-
na, Josepha, in Paula, ki se
haja pri vojaki in ki je
spel na dopust dan pred ma-
rino smrtjo.

"Glas Naroda"
115 WEST 126th STREET T. N. THOMAS

TRIJE RODOVI

Dogodki iz nekdajnih dni. — Spisal: ENGELBERT GANGL

120

Egidij je nadaljeval:
"Zavinkovec pomenijo v mojem življenju nesrečo. Ker smo bili bogati in ugledni, nas je ljudstvo sovražilo. Nekoč je navalilo na našo hišo in nam s kamenem pobilo šipe. O meni so govorili grde reči. Ogibali so se naše hiše, kakor da je okužena. Vse to je prilo samo zategadelj, ker nisem bila jaz ustvarjena za ta kraj. A usoda me je vrgla semkaj. Če bi se to ne zgodilo, bi ne bilo poznejših dogodkov, in bi jaz tudi ne pisala teh vrstic, o, ti moj pozni, neznani potomec!"
"Pozni, neznani potomec," je ponovil Egidij. Bilo mu je, kakor da posluša znane žalostne glasove, ki so prihajali iz globoke daljave in se glasili proseče, tolažbe željno. Egidij je potegnil z roko po čelu. Vzdih se mu je izvil iz prsi. Potem je nadaljeval:

"S sovraštvom so gledali na našo hišo v Zavinkoveh. Ogibali so se pred njo, kakor sent že rekla. Nekoč ji je grozil, da jo zapali. V takem domu nam ni bilo obstanke, to mi lahko verjameš, o, ti moj pozni, neznani potomec!"
"Tega doma ni več," je rekla Meta. "kamenje je tam in puščava."

Egidij ni slišal. Potopil se je v lastne misli. Sklenil je roke na hrbtu in hodil po sobi. Glava se mu je sklonila. Meta si je otrla solze. Preteklost se je vrnila in je potrkala na njeno srce. Egidij se je ustavil.
"Da, tako bo!" je rekel.
"Kako bo?" je vprašala Meta.

"Najprej poslušajva do konca, potem pride drugo," je odgovoril. Razgrnil je papir.
"Tam nam je bil rojen ein Friderik (zvali smo ga Frice). Vaška otročad ni marala zanj. Sovražila ga je in je kamenje lučala za njim. O, ti ubogi Frice! Potem smo ga dali v vojaško šolo, da postane oficir. Še prej pa smo kupili metliško graščino. In tako smo postali graščaki. Gospoda nas je imela rada, drugi ljudje pa ne. Ne vem prav, zakaj. Morala bi bilo zame boljše, ko bi ne šla iz Kranja v Zavinkovec, ko bi jih nikoli ne videla. A naša pota so v božjih rokah, ki jim bodi čast in hvala vekomaj!"

Meta se je potrkala na prsi in se prekrizala.
"Tisto leto," je čital Egidij dalje, "je narasla Kolpa tako da je odnesla most. Istega dne je neki harmonikar Marko ubil našega oskrbnika. Zato so ga obsodili v Novem mestu. Še prej pa so bile volitve v metni zastop, a moj mož ni znal. Tako se je godilo do današnjega dne."
Egidij je še enkrat prebral podpis in rekel: "Hvala ti, Lenka Zavinskakova, rojena Ribičeva, da si napisala te vrstice svojem neznanimu potomec! Zdej je moja pot izbrana odkazan je delokrog mojemu pokliem."
"Kaj hočeš reči s tem?" ga je vprašala Meta.

"V Zavinkovec pojdeva. To hočem reči!" je odgovoril.
"A tam ni afre! Vsa je moja dni je ni bilo!"
"Nič ne del! Pa jo napravimo!"
"Zavinkovec pomenijo v mojem življenju nesrečo. — Ogibali so se naše hiše, kakor da je okužena. — S sovraštvom so gledali na našo hišo v Zavinkoveh..."

Te besede so se vtisnile Egidiju v spomin. Bilo mu je, kakor da posluša znane žalostne glasove, ki so prihajali iz globoke daljave in se glasili proseče, tolažbe željno:

"O, pridi, pridi, ti moj pozni, neznani potomec! Stori, da se bodo oči z veseljem in s ponosom ozirale na našo hišo v Zavinkoveh! Pridi, izbriši madeže! Dodeli mir in tolažbo pozabljenim svojcem!"
Egidij je bil tihe in mirne navi. Tovariši ga niso poznali drugačnega. A zdaj se je poživil. Veselo so gledale njegove oči. V srcu mu je zaplapolal ogenj težkega pričakovanja. Komaj je čakal dneva, da se odpravi na pot med ljudi, ki jim hoče biti učitelj, prijatelj, podpornik, tolažnik.
"S sovraštvom so gledali na našo hišo v Zavinkoveh. Ogibali so se naše hiše, kakor da je okužena..."

Vedno so se mu oglašale te besede. Ko je stonel nad knjigami in se bavil z učenjem, so mu zdaj in zdaj zavnelo iz srca, kakor da ga kličejo in vabijo: "O, pridi, pridi hitro, ti moj neznani, pozni potomec! Pridi, pridi! Popravi kar se je zgodilo krivice! Mir in tolažbo dodeli pozabljenim svojcem!"

In tako je dognal Egidij, da je velika naloga njegovih bodočih dni. Tam daleč za daljnimi gorami ga je čakalo neobdelano polje, s kamenjem posuto, s trnjem prerasto. Tamkaj žive spomini, mračni in neprijazni, ki jih je treba zaneti in užgati nad njim luč, ki prežene hladne sence. Nihče ni bo metal kamenja za njim; z odprtimi rokami ga bodo sprejemali povsod, kamorkoli zasije svetloba, užgana z njegovo roko.

"Pridi, pridi!"
Ali je dovolj močan, da izvrši to nalogo? Ali ni preveč dela in premalo moči? Njegovo pričakovanje je bilo tako silno, njegova volja tako neupogljiva, da ni bilo v njem nobene strahu. Volja je največja moč!

"Pridi, pridi!"
Vse je bil natanko preudaril. Sklenil je, da takoj po novi naši napravi potrebne korake pri pristojnih cerkvenih in posvetnih gospodih, da mu dovolijo izvrševati tamkaj obnem zasilno šolo. Prešel je svoje denarje in je bil vesel in zadovoljen. Lepi muert, veselje v srcu in pa toliko denarja, da mu bo omogočeno vresničiti, kar je sklenil v sebi — kdo je zdaj bogatejši, kdo srečnejši in kdo močnejši od njega?!

"Pridi, pridi!" mu je klicalo od vseh strani.
Da!
Minila je njegova nevesela mladost. Pred njim se je razvila pot, ki ga vodi k delu, posvečenemu blaginji človeštva, z obilice resnic, ki jih je zajemal iz knjige v letih svojega neenja, se mu jih je dvojje oglašilo v spominu:

"Pokorim hudobijo očetov nad sinovi do tretjega in četrtega rodu nad njimi, ki me sovražijo."

(Nadaljevanje prihodnjic.)

Kosta Todorov o marsejskem umoru

(JIC.) — Kakor smo že poročali, je bil marsejski umor zasnovan in plačan od sil sedanjega osiřca in njegovih za-veznikov v cilju, da uničijo konstruktivno delo kralja Aleksandra, ki je ogrožalo njihove načrte na Balkanu. Kosta Todorov, eden od prvakov bolgarske poljedelske stranke in bivši bolgarski poslanik v Beogradu, je v velikem kanadskem dnevniku "The Gazette" Montreal, napisal izvrsten članek, iz katerega navajamo nekatere izveščke:

Šele zdaj so dogodki z vso jasnostjo osvetili veliki pomen tragedije. Bil je to prvi napad na evropski mir, prva skupna akcija podzemeljske koalicije, ki je že takrat obstojala. Umor se je posrečil in njegovi organizatorji so ostali nekažnovani.

Krivi umora.

Zasledovanje zločincev je kmalu našlo na težkoče, ker je pokazalo, da so bile soudeležene različne vlade v "vozemstvu" v namenu, da se ne bi iz tega umora razvil mednarodni razpor, je francoska vlada raziskovanje zadušila, "da se ohrani mir", kakor je to objavljal sedanji francoski kvizling Laval, tedanji minister zunanjih zadev.

Dokazano je, da sta bili najmanj dve vladi, italijanska in madžarska, udeleženi tega umora. Zalaganje z denarjem in vežbanje morilec se je vršilo v Italiji in na Madžarskem. Ante Pavelić in Perčec sta bila na čelu teroristične organizacije, ki je izvršila zločin in že takrat nosila ime "vstajši". Podružnice so bile v Italiji, Nemčiji, Madžarski in Avstriji. Goebbels je z denarjem podpiral tehnik, katerega so vstajši izdajali najprej v Berlinu, pozneje pa v Danzigu. Tolist "Nezavisna Hrvatska" je objavil več tednov pred umorom proglas smrtne obsodbe proti kralju Aleksandru.

Morilec je bil bolgarske narodnosti in se je imenoval Vlado Černozevski. Bil je v Sofiji že dvakrat obsodjen na smrt zaradi političnih umorov, a oba krat izpuščen. Policija sama mu je izstavila dokumente pod novim imenom, kar dokazuje, da je agent vlade.

Mussolini, Hitler, Horthy in Boris so sasnivali in izvršili ta umor, ker so bili prepričani, da bo smrt kralja Aleksandra privedla do razpada Jugoslavije.

Mussolini je mislil, da mu bo prodiranje na Balkan olajšano, Horthy je upal, da bo dosegel teritorialne pridobitve v severnem ozemlju Jugoslavije, in Boris je imel slične namene na jugu. Hitler pa se je zanašal na to, da bo s tem udarcem razbil francosko-jugoslov zvezo in Malo Antanto.

Vse to se sicer ni uresničilo takoj, toda pozneje se je pokazalo, da so bile posledice tega zločina zarotnikom zelo ugodne.

Današnja slika.

Nemci in Italijani so postavili Pavelića na vodilno mesto, na Hrvaškem, kjer se drži na oblasti s strašnim terorjem.

Kralj Boris je zasedel velik del jugoslov. ozemlja.

Horthy je zasedel severne predele in dal poklati veliko število Srbov.

Rojake prosimo, ko pošljejo za naročnino, da se poslužujejo — UNITED STATES CANADIAN POSTAL MONEY ORDER, ako je vam le priročno

Mussolini je priključil Italijo Dalmaciji in del Slovenije, ozemlje, katerega prebivalstvo je čisto jugoslovansko. Hitler glavar te roparske tolpe, pa vladal nad vsemi in si je tudi sam privoščil precejšen del jugoslovanskega ozemlja.

Zadnji sokrivec Pierre Laval, ki je zadušil policijsko raziskavo marsejskega umora, pa je danes Hitlerjev hlapec na francoskem.

In to naj bi bil slučaj? Lavalova udeležba dokazuje, da je njegovo izdajstvo že zelo staro. Tudi Borisovo sodelovanje z Mussolinijem se je začelo že leta 1923, a s Hitlerjem leta 1934. Že pred 8 leti je prvi umor povezal med seboj te zločince. Upajmo, da jih bo na dan znan, se doletela tudi skupna kazen.

VEČ NESREČ V MINNESOTI

Ob koncu preteklega tedenja je 6 oseb izgubilo življenje in 17 drugih oseb je bilo ranjenih na Iron Range, Minn. Največ žrtev je zahteval avtomobil. V uaselnini Balkanu se je avto zaletel v železno ograjo mosta in 17 letni Robert Latič je bil na mestu ubit, ranjeni pa so bili: Julija Kurak, Tone Pogorelec, Kmetec in žena Johana Ložekarja.

Pri drugi avtni nesreči blizu Chisholma so bili bolj ali manj pobiti: John Lamprecht, Mike Petrič, Charles Prebil in Wm. Burič, vsi mladi fantje.

Frank Palčić, star 30 let je izgubil življenje, ko je oral s trak torjem na farmi pri Chisholmu. Matija Pogorelec, naš dopisnik je tudi žrel nezgodo zadnje dni. Pekal se je po opravih z nekom v avtomobilu, ko je prišla kolizija in šipa retrobrana je priletela Matiji na glavo ter mu prizadela več lahkih ran.

ZENGIS KAN V. P.

Ko bi bili spisi v vseh vojevanj — Zengis Kana — izbrisani iz zgodovine, bi vojak še vedno posedoval neprecenljive zaklade znanstva, katerih bi se izučil, na kak način se more ustrojiti najpopolnejši vojaški stroj.

To so besede generala Douglasa MacArthurja. Vojak — pojasnjuje MacArthur — se ne more navaditi svoje profesije samo s prakso. Dasiiravno se vojno orožje vedno izpreminja, vojak mora poseči nazaj v preteklost, da si pridobi neizpremenljiv temelj vojne umetnosti. Nikjer drugje ne najde tega v tako jasni luči, kot v karieri vladarja vseh Mongolov — sedemsto let nazaj.

Ime Zengis Kan se v sedanjem času večkrat omenja. V šolskih letih smo nekaj čitali o Hunih in Vandalih. Gotih in Obrih, ker ti narodi, dasi so le malo vplivali na potek zgodovine, so plenili in morili po naših krajih, medtem ko mongolske horde menda niso nikoli ali prav malo dosegle naše kraje. Kdor bo te vrste pazljivo premočil, bo izprevidel da zli dni tega izvanrednega lopova še sedaj vznemirja vso zemeljsko oblo in bo mogel dogodke sedanjega vojne v bolj jasni luči razmotrivati ter marsikaj razumeti, kar se mu je zdelo nerazumljivo.

Zengis Kan si je bil zgradil največje cesarstvo, kar ga svet pomni. Raztezalo se je od Pacifika do Srednje Evrope ter je obsegalo skoraj ves tedaj znani svet ter nad polovico zemeljskega prebivalstva.

Napoleon je končal s porazom. Zengis Kan ni nikoli izgubil odločilne bitke. Rimski vojskovodja Cezar in macedonski kralj Aleksander, se imata v veliki meri za svoje slavne uspehe zahvaliti svojim prednikom, ki so izpopolnili rimske legije in macedonske falange.

Ta mongolski vladar je ustvaril sam svoj vojni stroj. Njegova armada ni bila posebno mnogo številna, najbrže ni nikoli štela več, kot dvesto tisoč mož, toda s to armado je zdrobil mogočnega mnogo milijonskega cesarstva. Brezdvomno je bil on najbolj zmogel vojak v vsej zgodovini. Zengis Kan pomeni "najmogočnejši vladar." On si je to ime sam nadel. Njegovo prvotno ime je bilo Tamujin.

Njegovega očeta so zastopili sovražniki, ko je bil Tamujin star 13 let. Kljub svoji mladosti je imel Tamujin že takrat postavbo in moč odraslega moža in znal rabiti težko orožje kot vsak drugi. Bil je pa tudi močan po duhu.

Bil je odločen v tem, da bo sledil svojemu očetu kot glavar utrjenemu rodu nomadov, ki se je revno preživljal na pustih stepah visoke Azije. Toda njegovi ljudje niso hoteli ničesar slišati o tem in drugi glavarji so bili odločni, da se na vsak način iznebe tega svojega mladega tekmeča. Zasledovali so ga preko step kot divjo žival, ga vjeli, mu položili težak jarem na njegovo vratu na katerega so mu privezali roke. Neko noč je s tem jarmom pobil stražnika in se iztihotapil iz taborišča. Skril se je v strugo reke, medtem ko so jezdeci dirjali po obrežju, ne da bi ga izsledili.

Ko je nevarnost minila, se je splazil ven in pregovoril nekega samotnega lovca, da ga je rešil jarma.

(Nadaljevanje p rihodnjic.)

NOVA IZDAJA

Dobri Atlas je nujno potreben

... in ravno v

HAMMONDOVEM NOvem Svetovnem Atlasu

NAJDETE ZEMLJEVIDE, KI SO TAKO POTREBNI, DA MORETE SLEDITI DANAŠNJIM POROČILOM

Zbirka nanovo in lepo tiskanih zemljevidov v 7 barvah, kaže svet, kakoršen je danes in vam pomaga razumeti zgodovinsko važno delovanje diktatorskih in demokratskih vlad.

NEKAJ POSEBNIH VAZNOSTI

Sestav sveta—abecedni seznam dežel, provinc—navaja površino, prebivalstvo, glavna mesta in kraj na zemljevidu.

Seznam mest in trgov—navaja ime kraja, okraj, in državo, prebivalstvo in kraj na zemljevidu.

Zastave vodilnih držav—v polnih barvah, vsega skupaj 56; cela vrsta narodnih barv.

ILUSTRACIJE—45 skrbno izbranih resničnih fotografij iz vseh krajev sveta.

NOVO LJUDSKO ŠTETJE—Uradne številke glavnih mest in trgov v Združenih državah in kaže primerjavo s starim štetjem.

Svet pripada ljudem, katerih radevednost nima obzorja

Ta atlas, ki sam sebe popravlja, ima namen rešiti marsikatero nesprotujoča si vprašanja, ki nastanejo v raznih razgovorih. Strani so shranjene svetovnega znanja in podajajo razsežnost zemlje, prvine svetnega sestava, pokrajine in globoko oceanov in jezer, dolgotrajnih rek in prekopov, površino poglavitnih otokov in visokot svetovnih gor. Tu so odgovori na mnoga današnja vprašanja.

Naročite pri:

Slovenic Publishing Company
216 WEST 18th STREET
NEW YORK, N. Y.

SEDAJ

40 centov

PO POŠTI
V URADU — 35 CENTOV

48 VELIKIH STRANI

VAŽNO ZA NAROČNIKE

Polig oznova je razvidno do kdaj imate plačano naročnino. Prva številka pomeni mesec, druga dan in tretja pa leto. Da nam prihranite nepotrebnega dela in stroškov, vsa prošnja, da skuhate naročnino pravočasno poravnati. Podajte naročnino naravnost, nam ali jo pa plačate na vsem zastopnik v vašem kraju ali pa kateremu imenu zastopnik, katih imena so tiskana v številni članki, ter so upravičeni obiskati tudi druge uaselnine, kjer je kaj naših rojakov namestih Zastopnik bo vam laščil potrdilo na plačano naročnino

CALIFORNIA:

San Francisco, Jacob Lanchis

OLORADO:

Pueblo, Peter Cullig

Walsenburg, M. J. Hayak

INDIANA:

Indianapolis, Frank Zupančič

ILLINOIS:

Chicago, J. Berdib

Clomro, J. Fabian (Chicago, Okeo in Illinois)

Joliet, Jennie Bambich

La Salle, J. Spelich

Mascoutah, Martin Doleac

North Chicago in Waukegan, Mass

WARREN:

MARYLAND:

Kittimiller, Fr. Vodepiva

MICHIGAN:

Detroit, L. Piskar

MINNESOTA:

Chisholm, J. Lukandib

Ely, Jos. J. Peshel

Brulech, Louis Goula

Gilbert, Louis Vesnel

Hibbing, John Povle

MONTANA:

Roundup, M. M. Panisa

Waukeo, L. Champa

NEBRASKA:

Omaha, P. Brudorick

NEW YORK:

Brooklyn, Anthony Svet

Lowanda, Bari Sernish

Little Falls, Frank Mado

Worcester, Peter Rado

DELO:

Barbours, Frank Traba

Cleveland, Anton Bobek, Chas. Mar

finger, Jacob Hsenik

Girard, Anton Nagode

Lorain, Louis Balant, John Kumb

Youngstown, Anton Kikaj

OREGON:

Oregon City, J. Koblar

PENNSYLVANIA:

Bessemer, John Jevakar

Conemaugh, J. Brevover

Coverdale in Okolice, Jos. Peternel

Export, Louis Zupančič

Farrell, Jerry Okura

Forest City, Math Kamin

Fr. Blodnikar

Greensburg, Frank Novak

Homer City, Fr. Ferančič

Imperial, Vence Palcich

Johnstown, John Polants

Kraya, Ant. Tautič

Lanesne, Frank Baloch

Midway, Jona Sust

Pittsburgh in Okolice, Philip Progar

Steele, A. Hren

Turtle Creek, Fr. Schifrov

West Newton, Joseph Jovan

WISCONSIN:

Milwaukee, West Allis, Fr. Shoh

Sheboygan, Joseph Kahan

WYOMING:

Rock Springs, Louis Tachar

Diamondville, Joe Rolina

Vsak zastopnik isda potrdilo na svo

ta, katere je prejel. Zastopnik tapu

— priporočamo.

UPRAVA "GLAS NARODA"